

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

***Робоча О.В., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Аналіз соціально-економічної ситуації, яка склалася в Україні, сучасного стану соціального захисту населення свідчить про його кризовий характер. Неєфективне здійснення ринкових перетворень обумовлює появу таких негативних явищ, як соціальна нерівність, обмеження доступу населення до освіти, культури, охорони здоров'я, згорання процесу відтворення людського потенціалу, дестабілізація соціально-політичного стану. Унаслідок цього процеси у сфері регулювання рівня життя та добробуту населення в умовах ринкової трансформації економіки набули стихійно-безсистемного і вкрай небезпечного характеру.

Соціальний захист – необхідний елемент функціонування будь-якої розвиненої держави. Соціальний захист є проявом соціально орієнтованої економіки.

Соціальний захист повинен функціонувати як цілісна система направленої дії суб'єктів, що займаються розробкою правових норм та соціально – економічних заходів на об'єкти, що потребують захищеності.

Суб'єктами соціального захисту є державні структури, органи місцевого самоврядування, громадські організації та фонди, профспілки, фонди й асоціації підприємців.

Об'єктом соціального захисту може бути все населення або будь-який громадянин, окремі групи населення (військовослужбовці, працівники освіти, охорони здоров'я і культури тощо), соціально – вразливі верстви населення (багатодітні сім'ї, інваліди, пенсіонери, безробітні тощо).

Більш глибоке вивчення соціального захисту потребує проведення аналізу його організаційно-правової структури, яку можна представити у вигляді чотирьохрівневої системи:

1) рівень державного управління містить заходи та дії глобального характеру, спрямовані на управління соціальним захистом

---

* Науковий керівник – Краслюцький О.О., д.е.н., професор

усього населення України, визначає загальну лінію розвитку соціального захисту населення;

2) рівень галузевого управління - являє собою соціальний захист за професійною ознакою, включає мережу відомчих соціальних установ, де заходи носять прикладний характер;

3) рівень регіонального управління - включає заходи щодо соціального захисту населення, які враховують регіональну специфіку, природні умови, соціально-економічне розміщення продуктивних сил, етнічно-національні фактори та містить конкретні регіональні програми соціального захисту населення, що узгоджуються з державними;

4) місцеве управління соціальним захистом - включає заходи, спрямовані на реалізацію соціального захисту на рівні міст і районів, що носять винятково прикладний характер.

Державна соціальна політика на загальнонаціональному рівні реалізується за допомогою державних органів соціального захисту (Президент України, Верховна Рада, комітети Верховної Ради України з питань соціальної політики і праці, зі справ пенсіонерів, ветеранів і інвалідів, Кабінет Міністрів України, Міністерство праці та соціальної політики, Рада у справах інвалідів при КМУ, Управління з питань соціальної політики при КМУ та ін.).

Галузеве управління соціальним захистом здійснюється міністерствами і відомствами України. Органи соціального захисту представлені профспілками, компетенція яких поширюється на підприємства галузей. Заходи щодо соціального захисту працівників знаходяться в компетенції підприємств і регулюються за допомогою колективних трудових договорів.

Основною задачею регіонального управління соціальним захистом є реалізація державної соціальної політики в окремих адміністративно-територіальних одиницях України. Для цього в структурі органів місцевого самоврядування створені відділи і управління по соціальному захисту населення.

Місьцеве управління соціальним захистом населення діє в рамках регіонального. Система органів управління складається з районних і міських установ соціального захисту, аналогічних за змістом регіональним органам.

Система соціального захисту населення в Україні включає: пенсії, допомогу по безробіттю, систему короткотермінових грошових допомог при народженні дитини, програму допомоги сім'ям із дітьми, державні програми дотацій і житлових субсидій, допомогу на

поховання, державну систему охорони здоров'я, державну систему освіти, соціальний захист осіб, котрі постраждали в результаті аварії на ЧАЕС.

Система соціального захисту населення складається з соціального страхування, соціальної допомоги та соціальних гарантій.

Соціальне страхування – фундаментальна основа державної системи соціального захисту населення, що уможливає матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства.

Соціальна допомога – грошова допомога й допомога в натуральній формі, що здебільшого фінансуються з бюджету та добровільних пожертвувань і сплачуються людям, які перебувають у нужді.

Соціальні гарантії – матеріальні і юридичні запоруки, які забезпечують реалізацію соціально – економічних і соціально – політичних прав членів суспільства (право на працю, право на відпочинок, право на освіту, право на житло тощо).

Сутність системи соціального захисту виявляється у функціях, які вона виконує в суспільстві. Найважливіші з них:

- сприяння гармонізації економічних інтересів;
- забезпечення зростання добробуту суспільства;
- створення фундаменту і системи передумов для реалізації творчого потенціалу громадян;
- формування соціального підґрунтя для підвищення ефективності виробництва і продуктивності праці;
- формування соціального мислення.

Важливим елементом функціонування системи соціального захисту є принципи, на яких вона будується. До них можна віднести:

- загальнодоступність соціального захисту для всіх громадян;
- наявність законодавчо встановлених засад соціального захисту;
- законодавчо закріплена міра відповідальності суб'єктів соціального захисту щодо забезпечення гідного рівня життя населення;
- відповідність основних норм соціального захисту рівню економічного розвитку.

Система соціального захисту населення в Україні не відповідає тим функціям та принципам, які перелічені вище, тому їх реалізація потребує удосконалення та реформування.

Система соціального захисту в Україні у сучасних умовах постійно потребує до себе уваги з боку як держави, так і усього суспільства. Політичні і економічні зміни в нашій державі у останні роки призвели до сильного погіршення умов життя населення, а для деяких верств – навіть зубожіння. Тому потреба в ефективності роботи працівників системи соціального захисту населення сьогодні постає перед нами, як ніколи актуально. Але ефективна робота установ соціального захисту не можлива без висококваліфікованих працівників, які досконало володіють усіма необхідними професійними навиками та вміннями.

Шляхами вирішення проблемних питань є:

- вдосконалення інституційних засад соціального захисту;
- адаптація системи соціального захисту до потреб суб'єктів, які його потребують;
- перегляд фіскальної політики в частині впровадження змін в адмініструванні податків та зборів на користь соціально незахищених верств населення;
- впровадження програми адресної допомоги тощо.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

***Романченко В.М., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Забезпечення підприємства основними засобами є одним із факторів, які впливають на ефективність виробництва.

В бухгалтерському обліку основні засоби регулюються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». В податковому обліку після набрання чинності Розділу III «Податок на прибуток підприємств» Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (далі – Податковий кодекс) основні засоби обліковуються за новими правилами і регулюються ст. 144-149 Податкового кодексу.

Податковий облік основних засобів за новими правилами Податкового кодексу наближений до бухгалтерського обліку основних засобів.

---

* Науковий керівник – Рижикова Н.І., к.е.н., доцент